

نگهداری برنج و روغن بوده و حوض خانه نیز در کنار این اتاق بوده است. در ضلع شرقی حوض خانه آب انباری وجود داشته که آب حوض از طریق این آب انبار تامین شده است. در حال حاضر این آب انبار تخریب شده و از بین رفته است. طبقه بالای آن هم شامل سه اتاق و ایوانی با چهار ستون چوبی در دو ضلع شرقی و جنوبی و پلکانی برای رسیدن به بام پلکانی که از طبقه همکف به این طبقه رسیده است، می باشد.

در ضلع شرقی حیاط چند انبار در طبقه هم کف و یک پلکان که به ایوان ضلع شرقی می رسد، وجود دارد. تزیینات بنادر بخش قاجاریه شامل کاشی کاری های بسیار زیبا در سنتوری های بالایی پنجره ها و قسمت های دیگر دیوارها می باشد.

کتیبه کاشی کاری شده ای در بخش پیش آمدگی قسمت زمستان نشین قرار دارد که ایه (انا فتحنا لک فتحا مبینا) و تاریخ ۱۳۵۱ بر آن نقش بسته است. از زمان ساخت و نصب این کتیبه اطلاع دقیقی در دست نیست.

نوع بهره برداری اثر

این بنا از زمان ساخت تاکنون به عنوان منزل مسکونی مورد استفاده بوده است.

توضیح دخل و تصرفات

انجام شده و مشهود در اثر

خوشبختانه در این اثر مالک دخل و تصرف چندانی انجام نداده است. تنها تغییرات در این بنا مسدود کردن محل یکی از پنجره های قسمت زمستان نشین با آجر و تکرار این عمل در محلی یکی از درب های این قسمت و جای گذاری دری کوچک تر در آن محل بوده است. همچنین سیمان کاری دیوارهای نمای ساختمان قاجاری و دیوارهای حیاط در طبقه هم کف که این عمل به علت تخریب نما ناشی از نفوذ رطوبت انجام شده است.

وضعیت این خانه تاریخی

نسبت به طرح تفصیلی

با بررسی طرح تفصیلی در پهنه پیرامونی این اثر ارزشمند تاریخی، به وضوح می توان موقعیت خوب بنا را مشاهده کرد و به این نتیجه رسید که سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری می تواند علاوه بر پیگیری عدم خروج بناهای تاریخی از فهرست آثار ملی، این خانه تاریخی را بار دیگر در این فهرست جای داده و نسبت به حفظ و مرمت آن اقدام نماید.

خانه تاریخی اردکانی؛ فراموش شده

ویژگی اثر

مهم ترین ویژگی منزل اردکانی وجود عناصر اصلی کالبد خانه های سنتی ایران در آن می باشد که عبارتند از حیاط مرکزی، تابستان نشین، زمستان نشین، تنور خانه، شاه نشین، آب انبار و حوض خانه. کاشی کاری های بسیار زیبا موجود در نمای ساختمان در بخش مربوط به دوران قاجار از دیگر ویژگی های این بنا محسوب می شود. ویژگی مهم دیگری که در این بنا دیده می شود، امکان مشاهده تفاوت در سبک معماری و تزیینات با توجه به تفاوت در دوران ساخت و بخش اعیان نشین شمالی و جنوبی می باشد.

مشخصات اثر

ورودی بنا در ضلع شمالی و در یک کوچه بن بست قرار دارد. سطح این کوچه از سطح کوچه صفار شاه رودی (کوچه ساربان ها) پایین تر است. بعد از عبور از ورودی اصلی به فضای کوچکی وارد می شویم که در سمت راست آن آشپز خانه قرار دارد. در سمت چپ نیز دو اتاق به چشم می خورد که اتاق اول مربوط به فرزندان خانواده و اتاق دوم که اتاق کوچکی است متعلق به آشپز خانواده بوده است. در کنار درب ورودی تعدادی پله وجود دارد که به طبقه اول می رسد. در طبقه اول در سمت راست اتاق سه دری مخصوص پذیرایی از میهمان و در سمت چپ یک اتاق دیگر وجود دارد. این خانه دارای دو قسمت تابستان نشین در جنوب و زمستان نشین در شمال است. در قسمت زمستان نشین پهنای اتاق ها کم است و علتش این است که آفتاب تا انتهای عمق اتاق نفوذ کند و در بخش تابستان نشین برعکس می باشد.

در طبقه هم کف از درب روبه روی درب اصلی وارد حیاط مرکزی می شویم. در قسمت جنوبی منزل که همان تابستان نشین خانه می باشد و ایوان در طبقه اول و سایه بانی در طبقه هم کف وجود دارد که از نفوذ نور خورشید به داخل اتاق ها جلوگیری می کند. در طبقه هم کف در سمت راست یک اتاق وجود دارد که محل هیزم بوده و در ضلع غربی اتاق در گذشته یک تنور وجود داشته است. اتاق دیگری در وسط قرار دارد که در ضلع جنوبی اتاق، سه انبار برای

موقعیت فعلی اثر

شعبان شریف - خانه تاریخی اردکانی در منطقه مرکزی مشهد و در نزدیکی حرم مطهر قرار دارد. اگر دقیق تر بخواهیم بگوییم این خانه در بولوار وحدت، وحدت ۲۱ (خیابان شهید سالاری مقدم) کوچه صفار هروی (کوچه ساربان ها) بن بست دوم سمت چپ، پلاک ۱۲۷ واقع شده است. این اثر در تاریخ ۱۱ مرداد ۱۳۸۴ با شماره ثبت ۱۲۳۹۱ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسید؛ اما در سال ۱۳۹۱ از فهرست آثار ملی خارج شد.

تاریخچه و وجه تسمیه اثر

بنای منزل اردکانی دارای دو بخش اعیان نشین در ضلع شمالی و جنوبی (زمستان نشین و تابستان نشین) می باشد. توده ضلع شمالی این بنا در سال ۱۲۹۸ هجری شمسی، یعنی حدود یک قرن پیش در اواخر دوران قاجار ساخته شده است. توده ضلع جنوبی یا تابستان نشین نیز در سال ۱۳۵۱ هجری قمری، حدود ۸۵ سال پیش؛ یعنی اوایل دوران پهلوی اول ساخته شده است.

مالک اولیه بنا حسین اردکانی از تجار معروف مشهد بوده که پشم، پنبه، روغن و... تجارت می کرده است. وی سال ها به همراه خانواده اش در این منزل زندگی می کردند. اردکانی بزرگ در سن ۶۲ سالگی فوت می کند و در سال ۱۳۵۳ دولابیان که از اقوام اردکانی بزرگ است این ملک را از فرزندان وی خریداری می کند. دولابیان بعد از خرید ملک از ورثه ارکانی به همراه خانواده اش در این منزل زندگی می کند؛ اما هنوز منزل مورد بحث در بین اهالی محل به اردکانی مشهور می باشد.

نوع و توضیحات مالکیت اثر

همان طور که گفته شد مالک اولیه این بنای تاریخی حاج حسین اردکانی بوده که بعد از فوتش ورثه وی در سال ۱۳۵۳ هجری شمسی خانه را به دولابیان فروختند و مالکیت کنونی این بنا با خانواده دولابیان می باشد.

